

Sygn. akt VII U 866/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 września 2023 roku

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Agnieszka Stachurska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 7 września 2023 roku w Warszawie

sprawy M. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wypłatę emerytury

na skutek odwołania M. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 5 kwietnia 2023 roku, znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

M. S. w dniu 17 maja 2023r. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 5 kwietnia 2023r., znak: (...), przyznającej prawo do emerytury od dnia 1 stycznia 2023r. i jednocześnie zawieszającej jej wypłatę z uwagi na zbieg z prawem do emerytury wypłacanej przez Wojskowe Biuro Emerytalne. Ubezpieczony zaskarżył decyzję w części zawieszającej wypłatę świadczenia, zarzucając naruszenie art. 95 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez nieuwzględnienie przez organ rentowy wyjątku od zasady konieczności wyboru jednego z dwóch zbiegających się ze sobą świadczeń emerytalnych oraz niezgodność stanowiska organu rentowego ze zgromadzonym materiałem dowodowym w postaci dokumentów, z których wynika, że w dniu 2 listopada 1999r. został zwolniony ze służby na podstawie art. 43 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991r. o Państwowej Straży Pożarnej w związku z orzeczeniem przez komisję lekarską całkowitej niezdolności do służby i uzyskaniem prawa do renty, co stanowi wyjątek od zasady określonej w art. 95 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Ubezpieczony wniósł o zmianę decyzji w zaskarżonym zakresie, a uzasadniając swe stanowisko wskazał, że w okresie od 1 lipca 1975r. do 2 listopada 1999r. pełnił służbę w Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej. Ze służby w straży został zwolniony z uwagi na orzeczenie komisji lekarskiej o całkowitej niezdolności do służby, ponieważ ujawnione u niego schorzenia, w postaci przewlekłej choroby niedokrwiennej serca oraz zmiany zwyrodnieniowe lewego stawu kolanowego upośledzające sprawność ruchową, zostały zaliczone do schorzeń powstałych w związku z pełnioną przez niego służbą. W związku z powyższym przyznano mu rentę z tytułu niezdolności do służby, a później świadczenie emerytalne. Ubezpieczony podniósł, że organ rentowy mylnie przyjął, że nastąpił zbieg świadczeń w oparciu o art. 95 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przepis ten wprowadza zasadę jednego świadczenia i przewiduje, że w przypadku, gdy jedna osoba ma prawo do dwóch świadczeń, to musi wybrać jedno z nich. Od tej zasady przepisy przewidują jednak liczne wyjątki, które pozwalają pobierać równocześnie, np. emeryturę z ZUS i rentę z tytułu wypadku przy pracy. Konieczność wyboru

jednego świadczenia nie dotyczy też mundurowych, którzy służbę rozpoczęli po 1 stycznia 1999r. Mają oni prawo zarówno do emerytury mundurowej, jak i świadczenia z ZUS wypracowanego po zakończeniu służby. Ubezpieczony podniósł, że swoją służbę zakończył w dniu 2 listopada 1999r. z uwagi na orzeczenie komisji lekarskiej o całkowitej niezdolności do służby, co siłą rzeczy zmusiło go do poszukiwania innego zatrudnienia. Dalej wskazał, że w świetle orzecznictwa możliwe jest pobieranie dwóch przysługujących świadczeń, o czym przesądził Sąd Okręgowy w Łodzi w wyroku z dnia 10 sierpnia 2020r. w sprawie o sygn. akt VIII U 730/20 (LEX nr 3057942). Analogicznie do cytowanego orzeczenia, stanowisko organu rentowego w zakresie zawieszenia wypłaty świadczenia byłoby logiczne, gdyby do zbiegu prawa emerytury z ZUS i mundurowej, doszło przy uwzględnieniu tego samego okresu pracy i służby, dopiero bowiem taki stan faktyczny może uzasadniać wypłacanie świadczenia wyższego lub wybranego (odwołanie z dnia 16 maja 2023r., k. 3-9 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., a uzasadniając swe stanowisko wskazał, że ubezpieczony od 1 grudnia 1999r. pobiera emeryturę z Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA. Ponadto przywołał art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, wskazując, że osoba pobierająca emeryturę mundurową spełniająca także przesłanki nabycia prawa do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych może nabyć prawo do tej emerytury i wybrać emeryturę z systemu powszechnego, jako jedno z dwóch zbiegających się świadczeń. M. S. przed dniem 1 stycznia 1999r. (tj. w dniu 1 lipca 1975r.) rozpoczął służbę w Państwowej Straży Pożarnej. Nie ma zatem możliwości łączenia emerytury powszechnej z emeryturą wojskową (odpowiedź na odwołanie z dnia 290 maja 2023r., k. 33-34 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. S., ur. (...), z dniem 2 listopada 1999r. został zwolniony ze służby w Państwowej Straży Pożarnej w trybie art. 42 ust. 2 pkt 1 ustawy o Państwowej Straży Pożarnej, tj. na skutek orzeczenia przez komisję lekarską całkowitej niezdolności do służby. W związku z tym została mu przyznana policyjna renta inwalidzka. Ponadto ubezpieczony posiada uprawnienia do emerytury policyjnej od dnia 1 grudnia 1999r. Do ustalenia prawa i wyliczenia wysokości emerytury policyjnej uwzględniono okres służby w jednostkach ochrony przeciwpożarowej i w Państwowej Straży Pożarnej od 1 lipca 1975r. do 2 listopada 1999r., a także okres zatrudnienia przed służbą od 1 stycznia 1972r. do 2 lutego 1974r. oraz od 22 czerwca 1974r. do 30 czerwca 1975r. (informacja z Wojskowego Biura Emerytalnego w W. z dnia 27 lutego 2023r. - k. 12 akt emerytalnych; decyzja z 28 października 2019r. - k. 20 a.s.; świadectwo służby z dnia 2 listopada 1999r. - nienumerowane karty akt emerytalnych; świadectwo pracy z dnia 2 listopada 1999r. - nienumerowane karty akt emerytalnych; decyzja personalna z dnia 12 października 1999r. - nienumerowane karty akt emerytalnych).

W dniu 16 stycznia 2023r. ubezpieczony złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o emeryturę, do którego dołączył informację o okresach składkowych i nieskładkowych (wniosek z dnia 16 stycznia 2023r., k. 1-11 akt emerytalnych). Po rozpoznaniu powyższego wniosku organ rentowy wydał w dniu 5 kwietnia 2023r. decyzję znak: (...), w której przyznał M. S. emeryturę od dnia 1 stycznia 2023r. i jednocześnie zawiesił jej wypłatę z powodu prawa do więcej niż jednego świadczenia, informując, że może być wypłacone tylko jedno świadczenie – wyższe lub przez ubezpieczonego wybrane (decyzja ZUS z dnia 5 kwietnia 2023r., k. 18 akt emerytalnych).

Powyższy stan faktyczny, który nie był sporny, Sąd ustalił na podstawie powołanych dokumentów zgromadzonych w aktach przedmiotowej sprawy, w tym w aktach organu rentowego. Dokumenty te nie budziły zastrzeżeń i zostały ocenione jako wiarygodne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie M. S. podlegało oddaleniu.

Rozpoznanie sprawy w analizowanym przypadku nastąpiło na posiedzeniu niejawnym. Taką możliwość daje art. 148¹ § 1 k.p.c. (Dz. U. z 2021r., poz. 1805), który przewiduje, że sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym,

gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, Sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. W przedmiotowej sprawie okoliczności faktyczne nie były sporne, a zatem nie zachodziła potrzeba przeprowadzania dowodów. Spór dotyczył jedynie prawa. Ponadto strony nie wniosły o przeprowadzenie rozprawy. W tych okolicznościach Sąd na podstawie powołanego przepisu ocenił, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, co w konsekwencji pozwoliło na rozpoznanie sprawy i wydanie rozstrzygnięcia na posiedzeniu niejawnym. O takim sposobie załatwienia sprawy Sąd wcześniej uprzedził strony, powołując się dodatkowo na art. 15zsz¹ ustawy z dnia 20 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020r., poz. 1842) i udzielając stronom tygodniowego terminu na złożenie pism procesowych prezentujących ich ostateczne stanowiska w sprawie. Dodatkowo Sąd poinformował strony, że w terminie tygodniowym mogą złożyć sprzeciw dotyczący skierowania sprawy do rozpoznania na posiedzeniu niejawnym (k. 46 a.s.).

Przechodząc do rozważań dotyczących zasadności odwołania, w pierwszej kolejności wskazać należy, że zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2023r., poz. 1251), zwanej dalej ustawą emerytalną, świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługują również żołnierzom zawodowym oraz funkcjonariuszom Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Biura Ochrony Rządu, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celnej, (...)Skarbowej i Służby Więziennej, jeżeli nie spełniają oni warunków do nabycia prawa lub utracili prawo do świadczeń określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób, oraz członkom rodzin pozostałym po tych osobach. Art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej przewiduje jednak, że w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie, wypłaca się jedno z tych świadczeń – wyższe lub wybrane przez zainteresowanego. Przepis ust. 1 stosuje się również, z uwzględnieniem art. 96, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust. 2, z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa lub policyjna została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin lub w art. 15a lub art. 15d lub art. 18e ustawy z dnia 18 lutego 1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, (...)Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

W rozpatrywanej sprawie M. S. ma przyznane prawo do emerytury wojskowej od dnia 1 grudnia 1999r., a jednocześnie – z uwagi na podjęcie zatrudnienia po przejściu na emeryturę wojskową – nabył prawo do emerytury z systemu powszechnego. Wysokość tego świadczenia została ustalona przy uwzględnieniu kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego (ustalony przy uwzględnieniu okresów zatrudnienia od 1 stycznia 1972r. do 2 lutego 1974r., od 22 czerwca 1974r. do 30 czerwca 1975r., od 1 grudnia 1977r. do 31 grudnia 1981r., od 1 lipca 1991r. do 31 grudnia 1994r. oraz od 1 stycznia 1995r. do 31 grudnia 1998r.) oraz zwaloryzowanej kwoty składek, jakie były opłacane po 31 grudnia 1998r. W decyzji przyznającej świadczenie emerytalne Zakład Ubezpieczeń Społecznych zawiesił jednak jego wypłatę z uwagi na okoliczność, że ubezpieczony pobiera emeryturę wojskową, z czym ubezpieczony nie zgodził się.

Sąd, analizując wskazane zagadnienie, miał na względzie, że stanowisko organu rentowego odpowiada treści tych przepisów ustawy emerytalnej, które zostały zacytowane. Wynika z nich, że w przypadku osób uprawnionych do emerytury z ubezpieczenia społecznego w zbiegu z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach dotyczących zaopatrzenia emerytalnego tzw. służb mundurowych, wymienionych w art. 95 ust. 2 tej ustawy, wypłaca się wyłącznie jedno z tych świadczeń. Reguła pobierania jednego świadczenia emerytalno-rentowego znalazła swoje odzwierciedlenie również w art. 7 ustawy z dnia 10 grudnia 1993r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (tekst jedn. Dz. U. z 2020r., poz. 586 – dalej jako ustawa zaopatrzeniowa), który to przepis stanowi,

iż w przypadku zbiegu prawa do emerytury lub renty przewidzianych w tejże ustawie zaopatrzeniowej z prawem do emerytury lub renty określonym w odrębnych przepisach (w szczególności w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) wypłaca się świadczenie wyższe lub wybrane przez osobę uprawnioną, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej. Przywołane powyżej unormowania, zarówno art. 95 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jak i art. 7 ustawy zaopatrzeniowej wykluczają zatem możliwość wypłaty zbiegających się świadczeń wojskowych ze świadczeniami z ubezpieczeń powszechnych, poza wskazanymi przez ustawodawcę wyjątkowymi sytuacjami. Zasada pobierania jednego świadczenia doznaje wyjątku, między innymi w art. 96 ust. 1 ustawy emerytalnej, który w punkcie 1 odnosi się do renty inwalidy wojennego i wojskowego, którego niezdolność do pracy pozostaje w związku ze służbą wojskową, w punkcie 2 dotyczy prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej pobytem w miejscach, o których mowa w art. 3 i 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 stycznia 1991r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2020r., poz. 517); natomiast w punkcie 3 odnosi się do prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy, wypadkiem w drodze do pracy lub z pracy lub chorobą zawodową, co znajduje rozwinięcie w art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Z kolei wyjątek od ogólnych zasad wypłacania jednego świadczenia, wynikający z art. 95 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dotyczy przypadku emerytur wojskowych obliczonych na podstawie art. 15a ustawy z dnia 10 grudnia 1993r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, to jest emerytury żołnierza, który został powołany do zawodowej służby wojskowej po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999r.

Wypada przy tym zaznaczyć, iż zasada prawa do pobierania tylko jednego świadczenia z zakresu zabezpieczenia społecznego nie jest nowa i została do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przejęta z ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. Zagadnienie związane z prawem do pobierania jednego ze zbiegających się świadczeń emerytalno-rentowych zostało również omówione w orzecznictwie Sądu Najwyższego, przy czym przed 15 grudnia 2021 roku judykatura nie była w tym względzie jednolita. Między innymi w wyrokach z dnia 4 grudnia 2013r. (II UK 223/13, LEX nr 1394110), z dnia 8 maja 2012r. (II UK 237/11, OSNP 2013, nr 7-8, poz. 91) oraz z dnia 24 maja 2012r. (II UK 261/11, LEX nr 1227967), Sąd Najwyższy opowiedział się przeciwko możliwości jednoczesnego pobierania świadczenia wypłacanego z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz z zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin. Natomiast w innych orzeczeniach wskazano, że o zastosowaniu wyjątku od zasady wypłacania jednego świadczenia decyduje brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu "cywilnego" stażu emerytalnego, a nie data przyjęcia żołnierza zawodowego do służby wojskowej.

Ostatecznie, rozstrzygając problem różnych poglądów prezentowanych w orzecznictwie, Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów wydał uchwałę w dniu 15 grudnia 2021r. (III UZP 7/21). Wynikało to z tego, że Sąd Najwyższy w składzie zwykłym, postanowieniem z dnia 22 września 2021r., III UZP 5/21, wydanym na podstawie art. 390 § 1 zdanie drugie k.p.c., przekazał do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi Sądu Najwyższemu przedstawione mu uprzednio przez Sąd Apelacyjny następujące zagadnienie prawne: czy ubezpieczonemu, urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948r., który pozostawał w zawodowej służbie wojskowej przed dniem 2 stycznia 1999r. i pobiera emeryturę wojskową wynoszącą 75% podstawy jej wymiaru bez doliczenia okresów składkowych poprzedzających zawodową służbę wojskową, jak i przypadających po zakończeniu tej służby, może być wypłacana jednocześnie emerytura z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przysługująca z tytułu powyższych okresów składkowych (art. 7 ustawy zaopatrzeniowej w związku z art. 95 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej).

Występująca w dotychczasowym orzecznictwie kontrowersja wywołująca rozbieżność, a w konsekwencji powodująca poważne wątpliwości i kreująca to zagadnienie prawne nie dotyczyła wykładni całego art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej, ale użytego w tym przepisie zwrotu - "emerytura (...) obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy zaopatrzeniowej", który określa wyjątki od niewątpliwie obowiązującej w polskim prawie zabezpieczenia społecznego zasady prawa do jednego świadczenia z tytułu tego samego ryzyka, zwanej też zasadą nie kumulacji świadczeń. W ocenie Sądu Najwyższego w powiększonym składzie, wykładnia będącego przedmiotem analizy zwrotu, dokonywana

z uwzględnieniem reguł gramatycznych, musi prowadzić do wniosku, że uprawnione jest zarówno przyjęcie, że w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej chodzi wyłącznie o odesłanie do zasad, a więc jedynie do sposobów obliczenia emerytury wojskowej określonych w art. 15a i art. 18e ustawy zaopatrzeniowej (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 stycznia 2019r., I UK 426/17), jak i uznanie, że owe zasady nie mogą abstrahować od dwóch odrębnych kręgów adresatów owych zasad, gdyż są one odnoszone tylko do nich, skoro unormowane w powołanych przepisach zasady obliczenia emerytur wojskowych dotyczą jedynie "żołnierzy powołanych do zawodowej służby wojskowej po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999r." oraz "żołnierzy powołanych do zawodowej służby wojskowej po raz pierwszy po dniu 31 grudnia 2012r." (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 grudnia 2013r., II UK 223/13), natomiast z całą pewnością nie żołnierzy, którzy pozostawali w służbie przed dniem 2 stycznia 1999r., gdyż zasady obliczania przysługującej im emerytury wojskowej określają art. 14 i art. 15 ustawy zaopatrzeniowej, przewidujące między innymi możliwość doliczenia do wysługi emerytalnej okresów "stażu cywilnego". To drugie stanowisko bez wątpienia zyskuje wsparcie w wykładni gramatycznej kontekstowej nakazującej odwołanie się do tekstu, którego część stanowi zwrot podlegający interpretacji (kontekstu), a zatem każe uwzględniać także miejsce, w którym ustawodawca ów zwrot umieścił. W świetle uregulowań zawartych w powołanych przepisach wspólnym mianownikiem dla wszystkich wymienionych grup żołnierzy zawodowych jest tylko maksymalna i minimalna kwota emerytury, która nie może przekroczyć 75% podstawy jej wymiaru (art. 18 ust. 1 oraz art. 18h ust. 1), a także nie może być niższa od kwoty najniższej emerytury (art. 18 ust. 2 i 3 oraz art. 18h ust. 2), ale już nie przyjęte w nich reguły obliczania emerytury. Przechodząc do wykładni systemowej użytego w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej zwrotu "z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa (...) została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo 18e ustawy (zaopatrzeniowej)...", Sąd Najwyższy wskazał, że daje on podstawę do przyjęcia, iż ów wyjątek należy interpretować nie tylko przedmiotowo, to znaczy wyłącznie przez pryzmat zasad obliczania emerytury wojskowej wynikających z art. 15a albo 18e ustawy zaopatrzeniowej, ale także podmiotowo, co oznacza konieczność wzięcia pod uwagę adresatów tych przepisów. To dla nich ustawodawca wprowadził bowiem (na przyszłość) możliwość równoczesnego pobierania emerytury wojskowej i emerytury powszechnej, odbierając im równocześnie prawo do wzrostu emerytury wojskowej z tytułu doliczenia stażu "cywilnego" i pozostawiając jednak taką samą możliwość (prawo wyboru) także dla żołnierzy powołanych do służby przed dniem 2 stycznia 1999r., po spełnieniu (poczynając od dnia 1 stycznia 2025r.) przesłanek określonych w art. 18i ustawy zaopatrzeniowej.

W ocenie Sądu Najwyższego projektodawca nie zakładał możliwości kumulacyjnego pobierania świadczeń z obu systemów. Przyjął bowiem, a założenie to zostało następnie w pełni zaakceptowane i zrealizowane w toku procesu legislacyjnego, że w każdym przypadku osoba uprawniona do emerytury wojskowej oraz emerytury powszechnej, która pozostawała w zawodowej służbie wojskowej w dniu 1 stycznia 1999r. musi dokonać wyboru świadczenia, które ma być jej wypłacane, również wtedy, gdy wysokość emerytury wojskowej została obliczona wyłącznie na podstawie okresów tej służby, bez "uzupełnienia" jej o zwiększenie wynikające z przebytych okresów składkowych i nieskładkowych. Sąd Najwyższy zauważył również, że wyjątki od zasady nie kumulacji świadczeń przewidziane w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz z ustawie o emeryturach kapitałowych wykładane systemowo nie mogą być pomocne przy rozstrzygnięciu przedstawionego zagadnienia prawnego, o tyle ich wykładnia funkcjonalna (celowościowa) potwierdza, że użyty w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej zwrot "z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa (...) została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo 18e ustawy (zaopatrzeniowej)..." oznacza jego zastosowanie wyłącznie w odniesieniu do żołnierzy wymienionych w tych przepisach. Jeśli bowiem emeryt korzysta ze wzrostu emerytury wojskowej z tytułu "cywilnej" wysługi emerytalnej, to oznacza, że zostaje zachowana zasada wzajemności składki i świadczeń w rozumieniu funkcjonującym w polskim systemie ubezpieczenia społecznego nawet wtedy, gdy włożony wkład nie jest wprost proporcjonalny do korzyści, jaką przynosi zwiększenie emerytury. Przejście w obecnie obowiązującym modelu zabezpieczenia społecznego z dotychczasowego systemu "zdefiniowanego świadczenia" na system "zdefiniowanej składki", który wyraża się w daleko idącej proporcjonalności między wniesionym wkładem a wysokością świadczenia istotnie ograniczył zasadę solidarności wspólnoty ryzyka w tym znaczeniu, że nie występuje obecnie mechanizm umożliwiający rozdział środków do osób, które krócej i mniej partycypowały w finansowaniu swojego ubezpieczenia emerytalnego.

Sąd Najwyższy odniósł się również do zasad i praw konstytucyjnych, które

w ocenie wielu ubezpieczonych były łamane przy wydawaniu niekorzystnych dla nich decyzji. Tymczasem, w ocenie Sądu Najwyższego, należy przede wszystkim podzielić stanowisko wyrażone w przytaczanym już wyroku SN z dnia 24 stycznia 2019r. (I UK 426/17), zgodnie z którym dla analizy ukształtowanego w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej zbiegu świadczeń nie ma znaczenia art. 67 ust. 1 Konstytucji RP, gdyż w odniesieniu do wynikającego z tego przepisu prawa do zabezpieczenia społecznego ustawodawca dysponuje dużą swobodą, co potwierdza powołane w wymienionym wyroku orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego.

W konsekwencji Sąd Najwyższy uznał, że przyjęcie założenia, zgodnie z którym dyferencjacja uprawnień żołnierzy w zakresie prawa do wypłaty świadczeń emerytalnych w zbiegu jest związana wyłącznie z datą powołania ich do służby wojskowej (przed i po 1 stycznia 1999r.) i stanowi jej konsekwencję, oznaczałoby ich nierówne traktowanie. Opisane dwie grupy żołnierzy były objęte w okresie odbywania tej służby różnymi systemami emerytalnymi, co data powołania ich do służby jedynie ilustruje. Okoliczność polegająca na wprowadzeniu od dnia 1 stycznia 1999r. systemu "zdefiniowanej składki" w miejsce systemu "zdefiniowanego świadczenia" i związane z tym istotne różnice w zakresie unormowania sposobu opłacania składek na powszechne ubezpieczenie społeczne przez żołnierzy powołanych do służby do dnia 1 stycznia 1999r., jak i po tym dniu, nie może zaś pozostać bez znaczenia dla ustalania zakresu podmiotów, którym przysługuje równe traktowanie. Celem oraz treścią wprowadzonego przez ustawodawcę zróżnicowania jest "wpasowanie" żołnierzy pozbawionych prawa do wzrostu emerytury wojskowej z tytułu doliczenia "stażu cywilnego" w nowy system ubezpieczeń społecznych bazujący na zdefiniowanej składce, która w dużym stopniu oznacza realizację zasady wzajemności składki i prawa do świadczenia oraz abstrahuje od solidarnościowego charakteru świadczeń zabezpieczeniowych. Po drugie, moment wprowadzenia omawianej dyferencjacji wskazuje na związenie jej z przyjętym w ustawie emerytalnej procesem stopniowego wygaszania dotychczasowych uprawnień emerytalnych na rzecz jednolitego, powszechnego systemu. Proces ten jest zaś w pełni akceptowany zarówno w orzecznictwie, jak i w doktrynie prawa ubezpieczeń społecznych (por. m.in. wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 22 czerwca 1999r., K. 5/99, OTK ZU 1999 Nr 5, poz. 100, z dnia 4 stycznia 2000r., K. 18/99, OTK ZU 2000 Nr 1, poz. 1 oraz K. 1/00, OTK 2000 Nr 6, poz. 185 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 16 czerwca 2011r., III UK 217/10, LEX nr 950438 i z dnia 26 kwietnia 2016r., I UK 151/15, LEX nr 2050671). Po trzecie, wspomniana dyferencjacja ma charakter proporcjonalny, gdyż bilansuje ją omówiona wcześniej regulacja art. 18i ustawy zaopatrzeniowej. Po czwarte, trudne do pogodzenia z zasadami sprawiedliwości społecznej byłoby postawienie jednych żołnierzy powołanych do służby przed dniem 2 stycznia 1999r. w sytuacji lepszej (a przez to nierównej) od takich samych żołnierzy, którym wzrost emerytury wojskowej z tytułu uwzględnienia samych okresów służby pozwalałby na uzyskanie tego świadczenia w wysokości tylko nieznacznie niższej niż 75% podstawy wymiaru (na przykład 74%).

Odpowiadając więc na zadane pytanie Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że ubezpieczonemu, który pozostawał w zawodowej służbie wojskowej przed dniem 2 stycznia 1999r. i pobiera emeryturę wojskową wynoszącą 75% podstawy jej wymiaru obliczoną bez uwzględnienia okresów składkowych i nieskładkowych, z tytułu których jest uprawniony również do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez niego.

Opisany wyżej rezultat wykładni systemowej oraz funkcjonalnej (celowościowej) art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej pozwala przyjąć konstatację, że osoba uprawniona do emerytury wojskowej oraz emerytury powszechnej, która pozostawała w zawodowej służbie wojskowej w dniu 1 stycznia 1999r., musi dokonać wyboru świadczenia, które ma być jej wypłacane, również wtedy, gdy wysokość emerytury wojskowej została obliczona wyłącznie na podstawie okresów tej służby, bez "uzupełnienia" jej o zwiększenie wynikające z przebytych okresów składkowych i nieskładkowych. Taki pogląd jest powszechny w orzecznictwie Sądu Najwyższego również po dacie wydania omówionej uchwały składu 7 sędziów (np. wyrok SN z dnia 24 sierpnia 2023r., III USKP 35/22; wyrok SN z 2 sierpnia 2023r., III USK 2/23).

Sąd Okręgowy w przedmiotowej sprawie, uwzględniając pogląd zaprezentowany w ww. uchwale oraz dokonując wykładni językowej i systemowej przedstawionych powyżej regulacji prawnych, przyjął więc, że M. S., choć nabył prawo do emerytury mundurowej, jak również emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu ukończenia powszechnego wieku emerytalnego, to jest uprawniony do pobierania jednego z tych świadczeń. W

przedmiotowej sprawie nie zostały spełnione przesłanki umożliwiające odstępianie od ogólnej zasady wypłacania jednego świadczenia. W ocenie Sądu nie znajduje zastosowania przepis art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej, ponieważ ubezpieczony pozostawał w służbie wojskowej przed 2 stycznia 1999r. i przyznane mu przez Wojskowe Biuro Emerytalne świadczenie nie zostało obliczone wedle zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy zaopatrzeniowej. Przedstawione przepisy prawa odnoszące się do wyjątków od reguły wypłacania jednego świadczenia, jako regulacje szczególne podlegają wykładni ścisłej, a ich rozszerzająca interpretacja jest niedopuszczalna.

Mając na względzie powyższe, Sąd Okręgowy, nie znajdując podstaw do zmiany decyzji z dnia 5 kwietnia 2023r., znak: (...), oddalił odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.